

POSTANOWIENIE

Dnia 12 stycznia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wojciechowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Janusz Niczyporuk

SSN Maria Szczepaniec

w sprawie ze skargi J. S.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie
o sygn. VI ACa 769/21,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 12 stycznia 2023 r.,

oddala skargę.

UZASADNIENIE

J. S. (dalej: „skarżący”) reprezentowany przez pełnomocnika – adw. K. J., w
skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu
sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki z dnia 10 października 2022 r., wniósł o:

1. stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie toczącej się
przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie o sygn. akt VI Ca 769/21;
2. zalecenie Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie, aby w sprawie
o sygn. akt VI Ca 769/21, w terminie 3 dni od zwrotu akt,
podjęto decyzje w przedmiocie złożonego w dniu 25 sierpnia 2022 r.,
wniosku o udzielenie zabezpieczenia powództwa oraz wyznaczono
termin rozprawy;

3. zasądzenie od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz skarżącego sumy pieniężnej w wysokości 4000 złotych;
4. zwrócenie skarżącemu opłaty od skargi uiszczonej w kwocie 250 złotych;
5. zasądzenie od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz skarżącego kwoty 240 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu skargi wskazał, że apelacja pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Warszawie wraz z aktami sprawy w dniu 14 września 2021 r. Zarządzeniem z dnia 1 października 2021 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie wezwał pozwaną do uzupełnienia braków fiskalnych apelacji przez uzupełnienie opłaty od apelacji, a po ich uzupełnieniu (20 października 2021 r.), doręczono pełnomocnikowi powoda odpis apelacji, zgodnie z zarządzeniem z dnia 29 października 2021 r. Odpowiedź na apelację wpłynęła do Sądu w dniu 25 listopada 2021 r. Następnie 25 sierpnia 2022 r., do Sądu Apelacyjnego w Warszawie wpłynął wniosek powoda o udzielenie zabezpieczenia powództwa. Sąd Apelacyjny w Warszawie postanowieniem z 31 sierpnia 2022r. zobowiązał powoda do złożenia w terminie 20 dni oświadczenia co do akceptacji skutku uznania za abuzywne postanowień zawartej przez strony umowy. Zobowiązanie to powód wykonał w dniu 16 września 2022 r. Następnie zgodnie z zarządzeniem Sądu z dnia 31 sierpnia 22 r., pełnomocnikowi pozwanej przesłano pismem z dnia 5 października 2022 r., odpis pisma powoda z dnia 22 sierpnia 2022 r. (wniosek o udzielenie zabezpieczenia).

Skarżący podniósł, że do dnia sporządzania niniejszej skargi (tj. przez 45 dni) wniosek powoda o udzielenie zabezpieczenia pozostaje bez rozpoznania, mimo wiążącego Sąd terminu z art. 737 k.p.c. Jak dotąd nie wyznaczono również terminu rozprawy. Zdaniem skarżącego Sąd Apelacyjny nie podjął w istocie żadnych czynności procesowych zmierzających do rozpoznania sprawy.

W odpowiedzi na skargę Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie wniósł o jej oddalenie. W uzasadnieniu podniósł, że Sąd Apelacyjny niezwłocznie podjął wszelkie czynności zmierzające do rozstrzygnięcia wniosku o udzielenie zabezpieczenia. W pierwszej kolejności Sąd Apelacyjny zobowiązał skarżącego

do złożenia oświadczenia w przedmiocie akceptacji skutków uznania za abuzywne postanowień, wiążących strony umowy kredytu. Złożenie przez skarżącego oświadczenia ma kluczowe znaczenie dla możliwości stwierdzenia przez Sąd nieważności umowy, a w konsekwencji dla ustalenia zasadności udzielenia zabezpieczenia w przedmiocie wstrzymania obowiązku skarżącego w zakresie spłaty rat kredytu i innych należności wynikających z zawartej umowy kredytu. Dalej podkreślił, że wszelkie inne czynności w sprawie podejmowane były przez Sąd Apelacyjny bez zbędnej zwłoki z uwzględnieniem możliwości techniczno-organizacyjnych Sądu. Nadto podkreślił, że termin wskazany w art. 737 k.p.c., ma charakter instrukcyjny, a w przypadku spraw skomplikowanych, do których sprawa należy, zachowanie terminów instrukcyjnych, określonych do rozpoznania wniosku, nie jest wymagane, jeśli miałyby prowadzić do szybkiego lecz pobieżnego rozpoznania wniosku, bez rzetelnego rozpoznania podstaw do udzielenia zabezpieczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga podlega oddaleniu.

Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz.U. 2018, poz. 75; dalej: – ustawa lub ustawa o skardze na przewlekłość), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Artykuł 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania doprecyzowuje, że przy badaniu tego, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania

rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie.

Ustawa o skardze na przewlekłość nie określa wyraźnie, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. Judykatura Sądu Najwyższego stoi na stanowisku, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można mówić z reguły w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 19 października 2017 r., III SPP 42/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18, z 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18, z 3 grudnia 2019 r., I NSP 160/19; z 28 września 2021 r. I NSP 145/21).

Ten utrwalony standard orzecniczy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub braku tejże. Sąd Najwyższy zwracał jednak uwagę, że nieuprawniona jest teza, iż przekroczenie okresu 12 miesięcy trwania postępowania oznacza automatycznie wystąpienie stanu przewlekłości, bez względu na okoliczności danej sprawy, a oceniając czy w danej sprawie mamy do czynienia z przewlekłością postępowania należy brać pod uwagę kryteria określone w art. 2 tej ustawy, zgodnie z którymi dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). Podobnie przesłanki stwierdzenia przewlekłości postępowania określa ETPC, który ocenia, czy przewlekłość postępowania jest nieuzasadniona, w świetle szczególnych warunków sprawy i przy uwzględnieniu takich kryteriów, jak skomplikowanie (stopień złożoności) sprawy, zachowanie stron i organów prowadzących sprawę oraz znaczenia materii objętej skargą (wyroki ETPC: z 21 września 2000 r., skarga nr 33082/96, w sprawie Wojnowicz przeciwko Polsce; z 4 kwietnia 2000 r., skarga nr 38670/97, w sprawie Dewicka przeciwko Polsce; z 26 października 2000 r., skarga nr 25693/94, w sprawie Sobczyk przeciwko Polsce; z 26 lipca

2001 r., skarga nr 29691/96, w sprawie Jedamski przeciwko Polsce; z 14 stycznia 2003 r., skarga nr 39505/98, w sprawie W.M. przeciwko Polsce; zob. też M.A. Nowicki, Europejski Trybunał Praw Człowieka - orzecznictwo, *Tom I - Prawo do rzetelnego procesu sądowego*, Kraków 2001, s. 46 i n. oraz powołane tam orzecznictwo tego Trybunału, a także postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). W orzecznictwie ETPC nie określono sztywnych granic czasowych postępowania, których przekroczenie mogłoby być automatycznie uznane za przewlekłość postępowania. Ocena spełnienia obowiązku zależy od okoliczności konkretnej sprawy, a więc wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania (zob. P. Gorajewski, Rozsądny termin rozpoznania sprawy przez sąd w świetle standardu Rady Europy a praktyka sądownoadministracyjna (w) Stosowanie Prawa Europejskiego w orzecznictwie sądowym z 2019 r., s. 69-70; oraz powołane tam orzecznictwo ETPC).

Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania nie ocenia się w sposób mechaniczny, lecz w każdej sprawie indywidualnie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Sąd Najwyższy w postanowieniu z 25 listopada 2020 r., I NSP 163/20, określił, że sama długotrwałość postępowania nie oznacza, iż doszło do przewlekłości postępowania. Zachodzi ona, gdy postępowanie jest długotrwałe, prowadzone rozwlekale i trwa ponad konieczność wyjaśnienia okoliczności faktycznych i prawnych niezbędnych do rozstrzygnięcia, będących w związku przyczynowym z działaniem lub bezczynnością sądu. Aby rozstrzygnąć zatem, czy zwłoka w dokonaniu czynności jest nieuzasadniona, należy rozważyć nie tylko okres zaniechania jej dokonania, ale także konkretne realia sprawy i jej kontekst sytuacyjny. Należy przy tym pamiętać, że czas trwania postępowania wyznaczany jest nie tylko poprzez czynności sądu, ale także przez aktywność stron.

Przyjmując powyższy pogląd za własny, Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie stwierdza, że całościowa ocena analizowanego postępowania nie może prowadzić do wniosku, że jest ono prowadzone przewlekale.

Z analizy akt sprawy wynika, że w przedmiotowej sprawie akta wraz z apelacją wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 14 września 2021 r. Sprawę przydzielono w drodze losowania sędziemu referentowi 16 września 2021 r. Zarządzeniem z 1 października 2021 r., ustalono opłatę od apelacji i wezwano pełnomocnika pozwanego do jej uiszczenia oraz przesłano akta do Sądu Okręgowego celem rozważenia możliwości sprostowania wyroku w zakresie oznaczenia zasądzonej kwoty w terminie 3 dni. Dnia 18 października 2021 r., akta zostały zwrócone do Sądu Apelacyjnego. Dnia 21 października 2021 r., wpłynęło pismo pozwanego z informacją o uiszczeniu opłaty od apelacji (20 października 2021 r., uiszczona) oraz informacją o odwołaniu pełnomocnika i udzieleniu pełnomocnictwa nowemu pełnomocnikowi. Dnia 29 listopada 2021 r., wydano zarządzenie o doręczeniu odpisu apelacji pełnomocnikowi powoda. Odpis ten został doręczony 5 listopada 2021 r. W dniu 25 listopada 2021 r., wpłynęła do Sądu Apelacyjnego odpowiedź powoda na apelację pozwanego.

Następnie 25 sierpnia 2022 r., wpłynął do Sądu Apelacyjnego wniosek powoda o udzielenie zabezpieczenia. Postanowieniem z 31 sierpnia 2022 r., Sąd Apelacyjny zobowiązał powoda do złożenia w terminie 20 dni oświadczenia co do akceptacji skutku uznania za abuzywne postanowień zawartej przez strony umowy. Dnia 16 września 2022 r., wpłynęło do Sądu Apelacyjnego oświadczenie powoda o akceptacji skutku uznania za abuzywne postanowień zawartej przez strony umowy.

W ocenie Sądu Najwyższego przedstawiony powyżej przebieg postępowania apelacyjnego wskazuje, że czynności podejmowane przez Sąd Apelacyjny w Warszawie miały na celu wydanie rozstrzygnięcia kończącego postępowanie, w związku z tym nie wystąpiła przewlekłość postępowania. W sprawie zostały podjęte niezbędne czynności, zmierzające do zapewnienia prawidłowego biegu rozpoznawanej sprawy. W pierwszej kolejności podjęto przeciw czynności o charakterze formalnym (wstępna kontrola akt sprawy; przekazanie akt sprawy Sądowi Okręgowemu w Warszawie celem sprostowania wyroku), co stanowiło wyraz dbałości o prawidłowy tok postępowania apelacyjnego, które powinno zakończyć się rozstrzygnięciem merytorycznym dopiero po wyjaśnieniu kwestii proceduralnych. Wezwano pełnomocnika pozwanego do uiszczenia opłaty

od apelacji. Doręczono odpis apelacji powodowi. Między datą wpłynięcia odpowiedzi na apelację tj. 25 listopada 2021 r., a datą wniesienia rozpoznawanej skargi tj. 10 października 2022 r., upłynęło ponad 10 miesięcy.

Sąd Apelacyjny podjął też czynności związane z rozpoznaniem wniosku powoda o udzielenie zabezpieczenia. Postanowieniem z 31 sierpnia 2022 r., Sąd Apelacyjny zobowiązał powoda do złożenia oświadczenia co do akceptacji skutku uznania za abuzywne postanowień zawartej przez strony umowy.

Wymaga podkreślenia, że terminy, o jakich mowa w art. 737 k.p.c. są terminami instrukcyjnymi, skierowanymi do sądu, lecz ich naruszenie nie powoduje automatycznie stwierdzenia przewlekłości. Terminy o charakterze instrukcyjnym, organizacyjnym (porządkowym), mają dla oceny przewlekłości jedynie wartość orientacyjną i ich naruszenie nie przesądza o zasadności skargi, należy bowiem uwzględnić szczegółowy kontekst sytuacyjny.

Mając zatem na uwadze przedstawiony powyżej przebieg postępowania apelacyjnego stwierdzić należy, iż czas trwania postępowania w sprawie nie jest nadmierny.

Dlatego też Sąd Najwyższy, na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, oddalił skargę.